

Reach: 0
Country: Serbia

1 / 2

U utrobi Rudnik planine

Petnaestak novinara iz listova, radija i TV redakcija provelo dva časa u podzemnom kopu Rudnika olova i cinka

Konferencija za novinare u rudarskoj jami Foto B. Lomović

Rudnik – Sredinom protekle sedmice, rukovodstvo Rudnika olova i cinka na planini Rudnik je priredilo novinarski dan za poslenike „sedme sile”. A to je značilo: gospodo novinari, rudarske kostime na sebe, gumene čizme na noge, šlemove na glave, rudarske lampe na šlemove, pa kroz okno nad kojim je natpis „Srećno” napred u utrobu planine! Ispred petnaestak tako opremljenih novinara išao je Aco Ilić, generalni direktor rudnika, da ne zalutamo i da saznamo što više o tome kako se zarađuje „hleb s devet kora”.

Provlačimo se, jedno za drugim, beskrajnim hodnikom čiji su zidovi rude olova, cinka, bakra, u malim količinama još srebra i zlata. Gazimo po pragovima i između njih uskotračne pruge; katkad po suvom, češće po vodi i glibu. Pokatkad nam pogađaju šlemove vodene kapi s tavanice. Hladnjikavo je, u jami rudnika je stalna temperatura 11 stepeni, bez obzira na to da li je napolju vrelih 35 ili mraznih minus 20 Celzijusovih.

– Ovde se rudarilo i pre dve-tri hiljade godina, u jamama su nađeni materijalni dokazi iz perioda staroga Rima. Rudnik je bio poznat i u srednjovekovnoj Srbiji, a početak modernog rudarenja datira od pre 70 godina. Nedavno smo obeležili desetogodišnjicu privatizacije rudnika koji je kupila beogradska kompanija „Kotango” – usput nas obaveštava direktor Ilić.

Reach: 0

Country: Serbia

2 / 2

Kad uperimo lampe u tavanicu vidimo snop kablova i cevi (struja, voda, vazduh) koji se od ulaza u jamu protežu duž hodnika. Videćemo, kasnije, i savremenu opremu kojom se ruda otima od planine i transportuje do flotacije. Kako su prethrišćanski kopači i srednjovekovni Sasi, bez svega toga, uspevali da svojim poslodavcima obezbede olovo i bakar, kako srebro za kovanje rudničkog novca? Pitanje je bez odgovora, novinari maštom dočaraju rudarstvo bez električnih i pneumatskih bušilica, bez motornih transporterata, rudarskih lokomotiva i vagoneta, bez eksploziva...

Dozivani brujem rudarske bušilice, stižemo do kraja jednog od hodnika. Dočekuju nas dvojica kopača, rudar majstor i njegov pomoćnik. Iskusni rudar, Makedonac (kroz ovaj rudnik je prošlo više od stotinu makedonskih rudara, posle ostanka bez posla u rudnicima u Kratovu i Zletovu), već je deset godina ovde na poslu, buši rupe u stenovitom zidu. U njih će postaviti mine čija će eksplozija odjednom obezbediti 30 tona rude spremne za dalju preradu.

– Osim ove dvojice, u nedrima Rudnika su još 24 kopačka para. Za mesec dana rada oni iskopaju 23.000 tona rude. U flotaciji se od toga proizvede hiljadu tona koncentrata, iz kojega se dobije pet stotina tona metala. Koncentrat olova i cinka prodajemo jednoj topionici u Bugarskoj, a koncentrat bakra izvozimo u Kinu – saznajemo od našeg vodiča kroz rudničko podzemlje.

Na povremenim proširenjima hodnika, komorama, direktor Ilić se zaustavlja, improvizuje se kraća konferencija za štampu, novinari pitaju, Ilić odgovara:

– Kod nas je konkurs za rudare stalno otvoren. Prosečna zarada kopača je 60.000 dinara, plaća se po ostvarenoj normi, oni najbolji zarade od 90 do sto hiljada.

Novinari komentarišu da je to premalo u odnosu na sekretarice, čak i čistačice, u nekim javnim preduzećima i agencijama.

Najveća komora u utrobi planine, pola kilometra ispod Cvijićeve vrha (1.132 m) tolika je da bi se u njoj mogao igrati fudbal. Ali ne igra se, jer tu je smeštena servisna radionica. Njeni majstori popravljaju i održavaju svu kopačku opremu i transportnu mehanizaciju – nije potrebno da izlazi na svetlo dana.

Posle tri kilometra hodanja i zastajanja dovode nas do lifta koji nas vozi 50 metara uvis, sve do nivoa u kojem je i izlaz iz planine. Bili smo na prvom horizontu, ispod nas su još dva, na svakih 50 metara jedan ispod drugog. Vertikalna putanja lifta u nedrima Rudnikplanine duga je 150 metara.

– Volim što sam ovo video više nego hleba da jedem. Kad mi se neko bude žalio da mu je teško raditi, odgovoriću mu: „Hajde, siđi u jamu ako ćeš lakši posao” – prokomentarisao je dopisnik Bete Živko Perišić kad smo izašli na sunce.

Boško Lomović

objavljeno: 24.05.2015